

סימן ס"ח דין תּפֿלַת הַדֶּרֶךְ וּשְׂאֵר דְּבָרִים שְׂצָרִיךְ לָזֵהוּ בַּדֶּרֶךְ

הִיְצִיָּאָה לַדֶּרֶךְ

- א. הִיְצִיָּא לַדֶּרֶךְ יִזְהַר שְׂיֵהָא לוֹ אַכְּל כְּשֵׁר עֵמוּ. וְגַם יֵשׁ לְקַחַת עֵמוּ צִיצִית [נוֹסֶפֶת עַל מָה שְׁלוּבֵשׁ], שְׂמָא תּפֿסֵל צִיצִית אַחַת וְלֹא יוּכַל לְהַשְׁיֵג אַחֲרַת, וְיִתְבַּטֵּל מִן הַמְּצֻוֹה. (סעיף ו)
- ב. הִיְצִיָּא לַדֶּרֶךְ, טָרַם (=קֵדָם) צֵאתוֹ יֵשׁ לוֹ לְטַל רְשׁוּת מִהַגְּדוּלִים שְׂבַעִיר, כְּדִי שְׂיִבְרַכּוּ אוֹתוֹ שְׂיִצְלִיחַ בַּדֶּרֶכּוֹ. וְהַמְּבָרְכִים אֶת הַיּוֹצֵא לֹא יֹאמְרוּ "לָךְ בְּשָׁלוֹם", אֶלֶּא "לָךְ לְשָׁלוֹם". הַטַּעַם לְכַךְ, מִפְּנֵי שְׂדוּד אָמַר לְאַבְשָׁלוֹם "לָךְ בְּשָׁלוֹם" וּלְבִסּוֹף נִהְרַג בְּהַלִּיכְתּוֹ, וְאֵלּוּ יִתְרוֹ שְׂאָמַר לְמוֹשֶׁה "לָךְ לְשָׁלוֹם" עַלֶּה וְהִצְלִיחַ. (סעיף ו)
- ג. טָרַם הִיְצִיָּאָה לַדֶּרֶךְ יֵשׁ לְתַת צְדָקָה, שְׂנֶאֱמַר "צְדָק לְפָנָיו יִהְיֶה וְיָשֵׁם לַדֶּרֶךְ פְּעָמָיו" (תהלים פה, יד). (סעיף ו)

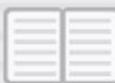
דִּינֵי 'תּפֿלַת הַדֶּרֶךְ'

- ד. הִיְצִיָּא לַדֶּרֶךְ, בֵּין כְּשִׁיּוֹצֵא מִבֵּיתוֹ לַדֶּרֶךְ וּבֵין כְּשִׁיּוֹצֵא מִמְּקוֹם שְׁלָן (=יָשׁוּן) בּוֹ בְּאַמְצַע הַדֶּרֶךְ, אוֹ בְּחֻזְרְתּוֹ לְבֵיתוֹ - צָרִיךְ לוֹמַר תּפֿלַת הַדֶּרֶךְ: "יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלֵּקֵינוּ וְאַלֵּקֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂתוֹלִיכְנוּ לְשָׁלוֹם וְכו'". וְיֵשׁ לְאַמְרָה בְּלִשׁוֹן רַבִּים, מִלְּבַד "וְתִתְּנֵנִי לְחֵן וּלְחֶסֶד וְכו'", שְׂאוֹמַר בְּלִשׁוֹן יְחִיד. (סעיף א)
- ה. אֵין אוֹמְרִים תּפֿלַת הַדֶּרֶךְ אֶלֶּא אִם־כֵּן הוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ שְׂהִיָּא לְכָל הַפְּחוֹת בְּשַׁעוֹר (=בְּאַרְךָ) פְּרָסָה (=קְרוֹב ל־4 קִילּוֹמֶטֶר). (סעיף א)

מְנַהֵג הַסְּפָרְדִּים: אוֹמְרִים "וְתִתְּנֵנִי לְחֵן וּלְחֶסֶד" - בְּלִשׁוֹן רַבִּים.

דַּעַת אֲדָמוֹר הַזְּקֵן: אִם רוֹצֶה לוֹמַר תּפֿלַת הַדֶּרֶךְ בַּדֶּרֶךְ שְׂהִיָּא פְּחוֹת מִפְּרָסָה - יְכוּל לְאַמְרָה, אֶךְ לֹא יִחְתֵּם (=יִסִּים) בְּבִרְכָּה [=לֹא יִזְכִּיר שֵׁם הַשֵּׁם בְּסִיָּם הַבְּרָכָה]. אֲבָל הַהוֹלֵךְ בְּמְקוֹם הַמְּחֻזָּק בְּסִפְנֵיהּ - צָרִיךְ לְאַמְרָה בְּבִרְכָּה, אֶפְלוּ בַּדֶּרֶךְ שְׂהִיָּא פְּחוֹת מִפְּרָסָה.¹

- ו. אין אומרים **תפלת הדרה** אלא פעם אחת ביום, על כל הנסיעות המיעדות לאותו היום. (סעיף ה)
- ז. ההולך בדרה כמה ימים - אם הולך גם ביום וגם בלילה, או שהיה לן שלא במקום ישוב: ביום הראשון יאמר **תפלת הדרה** כרגיל, אך בימים הבאים יאמר את התפלה בלי להזכיר **שם השם** בַּחֲתִימַת הַבְּרָכָה, כי כל זמן שלא לן במקום ישוב נחשב הפל לדרה אחת. (סעיף ה)
- ח. אם לן בלילה במקום ישוב - בבקר, כשִׁמְמֵשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹ, צריך לומר **תפלת הדרה** פעם שנייה, כי הוא יום חדש. (סעיף ה)

דעת אדמו"ר הזקן (בסדורו): רק ביום הראשון כשנוסע מביתו יאמר תפלת הדרה **בברכה**, ובשאר הימים עד שיחזור לביתו - יאמר תפלת הדרה בְּכָל בִּקְרָא אֶפְלוּ בְּמִלּוֹן (=בתוף העיר שְׁלֵן בָּהּ), אך לא **יזכיר שם ומלכות בברכה**, אלא יחתם (=יסים) "ברוך אתה שומע תפלה".

זמן ומקום אמירתה

- ט. אין אומרים **תפלת הדרה** אלא לאחר שיצא מן העיר מרחק של שבועים אמה ושני שלישי אמה (=34 מטר), לאחר שכלו (=הסתימו) בתי העיר. (סעיף א)
- י. מי שכבר נמצא באמצע הדרה ולן בעיר אחרת - יכול לומר **תפלת הדרה** בבקר בתוף העיר, קודם שיצא לדרה. (סעיף א)
- יא. **לכתחלה** יש לאמרה בתוף הפרסה הראשונה שבהדרה. אך אם שכח, יכול לאמרה כל עוד הוא נמצא בדרה, ובלבד (=בתנאי) שעדין לא הגיע לפרסה האחרונה הסמוכה לעיר שאליה מתכונן להגיע [ואם הגיע כבר לפרסה האחרונה, יאמרנה בלי להזכיר שם השם בַּחֲתִימַת הַבְּרָכָה]. (סעיף ב)

אין אמירתה

- יב. אין לומר **תפלת הדרה** תוף כְּדֵי הַלִּיכָה, אלא יַעֲמֵד. ומי שנוסע בכלי תחבורה - אם אפשר לעצור, יַעֲצֹר ויאמר תפלת הדרה בעודו יושב ואין צריך לרדת. אך אם אי אפשר לעצור, יאמרה כשהוא נוסע. (סעיף ד)

הערה: מדברי אדמו"ר הזקן בסדורו משמע שקיימת מעלה באמירת תפלת הדרה בעמידה דוקא (ולא בישיבה). וכן נהג הרבי בכמה נסיעות - שיצא מהרכב ואמר תפלת הדרה בעמידה.

יג. טוב להסמיק את תפלת הדרוך לברכה אחרת. ולדגמא, שיאכל או ישקה בתחלת הדרוך ויברך ברכה אחרונה וסמוך לה יאמר תפלת הדרוך, או שיטיל מים ויברך "אשר יצר" ומיד אחר כך יאמר תפלת הדרוך. (סעיף ג)

מנהג חב"ד: אין מקפידים להסמיק תפלת הדרוך לברכה אחרת, אלא אומרים אותה כשלעצמה.

דיני הדרוך

יד. המהלך בדרוך צריך לעסוק בתורה, שנאמר "ובלכתך בדרוך". (סעיף ו)

טו. אין לאכל הרבה בדרוך. (סעיף ו)

טז. לעולם יפגס אדם ב"כי טוב" ויצא ב"כי טוב". דהינו, שיבוא ויפגס לבית המלון (=המקום שבו הולך לישון בלילה) בעוד שהחמה זורחת. ולמחרת, כשבא לצאת, ימתין עד הנץ החמה, ואז טוב לו, כמו שנאמר "וירא אלקים את האור כי טוב" (בראשית א, ד). (סעיף ו)

הערה: בימינו, כשהרחובות מוארים גם בלילה - רבים שאינם מקפידים בכך.

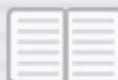
יז. בני חבורה הנוסעים בדרוך ביחד בכמה מכוניות, ונתקלקלה מכוניתו של אחד מהם שצריך לשהות קצת כדי לתקנה - אין חבריו רשאים (=אסור להם) להפרד ממנו ולהמשיך הלאה בדרוך, אלא צריכים להמתין לו. אף אם צריך להתעכב הרבה זמן - מתגר להם להמשיך. (סימן קפט, סעיף ו)

יח. המתארח אצל אחרים ורוצה לאכל שם - צריך לודא כי בעל הבית ובני ביתו פשרים ונאמנים, ונתן לסמוך עליהם מבחינת פשרות המאכלים שבמקום. (סעיף ז)

יציאה לדרוך בערב שבת

יט. היציאה לדרוך בערב שבת - צריך לזהר מאד לצאת בזמן מקדים, כדי שיכנס לאשפיזא (=המקום שבו מתארח בשבת) בעוד היום גדול. הטעם לכך, כי הרבה חלול שבת נגרם כתוצאה ממה שמתאחרים, ולכן יש לזהר בזה, ולא יסיתהו (=יפתה אותו) היצר לומר, שהיום עוד גדול והדרוך טובה (=תלה בקלות). (סעיף יא)

הליכות ומנהגים

א. נוהגים שלא למשח (=לצחצח במשחה) את הנעלים ביום שיוצא לדרך רחוקה.⁵ [יש מקלים בזה כשאינו הולך ברגליו אלא נוסע בכלי תחבורה, ורבים המחמירים].⁶

ב. היוצא לדרך, טוב שיתנו לו מטבע על-מנת לתת אותה לצדקה במקום שהולך לשם, או שיקח בעצמו מטבע ויעשה בה סימן (=יסמן אותה) ויאמר שיתן מטבע זה לצדקה במקום שהולך לשם. הטעם לכה, מפני שבכה נעשה שליח למצוה בהליכתו, ו"שליחי מצוה אינו נזקין".⁷

ג. בעת אריזת החפצים מקפידים להתחיל בהכנת הטלית והתפלין לנסיעה. ונכון לקחת גם ספרי קדש ללמוד בדרך.⁸

ד. מי שיוצא מביתו כדי ללכת לדרך רחוקה, ונזכר ששכח איזה דבר בבית - לא יחזור ויכנס לביתו, אלא יעמד מחוץ לבית ויבקש מבני ביתו את מה ששכח. ויש מקלים בזה במקרים מסוימים, וכגון שיחזור ויתן צדקה שאז חזרתו הופכת למצוה.⁹

1. שולחן ערוך סי' קי, סעיף ח.
 2. ראו "פסקי תשובות" סימן קי אות ד (ע' תתל); קונטרס "הלכות השכיחות בטיסה" (מאת הרב שבתי פרידמן שי' - נדפס בסוף "בירורי מנהגים - שבת").
 3. ראו "שולחן מנחם" חלק א, ע' שנו.
 4. ראו "פסקי תשובות" סימן קי, אות ט - ע' תתלח.
 5. ראו גם קונטרס "הלכות השכיחות בטיסה" הנזכר לעיל.
 6. ראו "פסקי תשובות" שם - ע' תתמא.
 7. ראו "פסקי תשובות" שם ע' תתמא; אגרות קודש אדמו"ר הרי"צ ח"ט ע' כא. וידוע שהרבי החשיב מאוד ענין זה של "שליחות מצוה לצדקה".
 8. ראו "שולחן מנחם" ח"א ע' שנו; קונטרס "הלכות השכיחות בטיסה" הנ"ל.
 9. ראו "פסקי תשובות" שם ע' תתמב; קונטרס "הלכות השכיחות בטיסה" הנ"ל.